

LEARNING CIRCLES
IN LIBRARIES

JAK PROWADZIĆ KLUB WIEDZY?

Podręcznik dla moderatorów
i moderatorek

Część 4: Kluby wiedzy online

Autor:

Grif Peterson
Peer 2 Peer University

Tłumaczenie z jęz. angielskiego:

Irena Zawieracz

Redakcja:

Mirella Hess-Remuszko

Skład, korekta:

Agnieszka Koszowska

Wydawca: **Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, Warszawa 2021**

Wsparcie Komisji Europejskiej dla produkcji tej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe.

Treść licencji znajduje się na stronie:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.pl>

ISBN 978-83-961459-2-5

Spis treści

Wstęp	4
Jak korzystać z tego podręcznika?	5
Czym jest klub wiedzy?	6
Kluby wiedzy online – przykłady	7
Prowadzenie klubu wiedzy online	9
Jak określić cele?	9
Jak znaleźć właściwy kurs?	11
Jak wybrać narzędzia?	14
Przygotowania i promocja	18
Zadania moderatorki / moderatora	21
Aktywności edukacyjne	24
Ewaluacja i wnioski	29
Wsparcie w przypadku ograniczonego dostępu	31
Pytania otwarte i materiały dodatkowe	34

Wstęp

Niniejsza publikacja powstała w ramach projektu Learning Circles in Libraries (Kluby wiedzy w bibliotekach), którego celem jest ułatwienie osobom dorosłym dostępu do przydatnych treści online, wsparcie ich w zdobywaniu wiedzy oraz doskonaleniu umiejętności uczenia się przez całe życie. W tym projekcie przygotowujemy bibliotekarki i bibliotekarzy do wprowadzenia w bibliotekach nowej usługi: klubów wiedzy. Kluby wiedzy to miejsca, w których osoby dorosłe regularnie się spotykają, by razem się uczyć, korzystać – w zorganizowany sposób – z dostępnych treści online, a także rozwijać swoje pasje i zainteresowania.

Podręcznik pt. *Jak prowadzić klub wiedzy?* opracowaliśmy po to, by pomóc moderatorom i moderatorkom (osobom, które prowadzą kluby wiedzy w bibliotekach) przygotować się do tego zadania. Pomoże on lepiej zrozumieć, w jaki sposób ludzie uczą się samodzielnie, jak zdobywają wiedzę, ucząc się razem i od siebie nawzajem, oraz jak można ich wspierać w tym procesie. W podręczniku przedstawiamy – krok po kroku – najważniejsze zagadnienia dotyczące organizowania i prowadzenia klubów wiedzy w bibliotece.

Podręcznik składa się z czterech części. Część pierwsza pt. *Co trzeba wiedzieć o klubach wiedzy?* przybliży koncepcję oraz metodologię Learning Circles (klubów wiedzy), autorstwa Peer 2 Peer University (P2PU) – organizacji non profit działającej w Stanach Zjednoczonych, popularyzującej kluby wiedzy na całym świecie. Materiał został przygotowany w formie kursu do samodzielnej nauki, podzielonego na cztery moduły. Kurs przygotowuje do prowadzenia klubów wiedzy, a także do przeszkolenia innych moderatorów i moderatorek zainteresowanych taką usługą w swoich bibliotekach. Przejście każdego modułu trwa w przybliżeniu 90 minut. W treści kursu znajdują się liczne odwołania do dodatkowych materiałów: filmów, stron internetowych, dyskusji na forum, wzorów dokumentów itp. Są to materiały w języku angielskim. Niektóre z nich zostały przetłumaczone lub omówione w innych zasobach edukacyjnych przygotowywanych w ramach projektu Learning Circles in Libraries.

Część druga podręcznika jest poświęcona samokształceniu, część trzecia przybliży praktyczne i techniczne aspekty prowadzenia spotkań, część czwarta zaś zawiera wskazówki dotyczące tego, jak prowadzić kluby wiedzy w formie spotkań online.

Projekt Learning Circles in Libraries realizuje Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego wraz z partnerami: Peer 2 Peer University (Stany Zjednoczone), Stadtbibliothek Köln (Niemcy), Fundatia Progress (Rumunia), Biblioteca Lucio Craveiro da Silva (Portugalia) oraz Suomen eOppimiskeskus ry (Finlandia). Projekt jest

finansowany ze środków programu Unii Europejskiej Erasmus+ Akcja 2: Partnerstwa strategiczne/Edukacja dorosłych.

Jak korzystać z tego podręcznika?

Podręcznik powstał we współpracy ze społecznością P2PU z całego świata. Przez sześć tygodni spotykaliśmy się w grupach roboczych, aby przyjrzeć się dostępnym rozwiązaniom, szukać skutecznych sposobów działania klubów wiedzy online i wspierać się wzajemnie w trudnych czasach pandemii. Dziękujemy wszystkim, którzy wzięli udział w tych spotkaniach! Bez Was nie byłibyśmy w stanie stworzyć tego podręcznika. Wszystkie zawarte w nim treści są powszechnie dostępne, ponieważ zostały udostępnione na licencji Creative Commons.

Treści podręcznika staramy się uzupełniać na bieżąco. Doświadczenia, którymi dzielimy się na jego stronach, są bezcenne. Wiele dla nas znaczy Twoja opinia: prosimy o dodawanie sugestii i komentarzy na stronach P2PU, gdy tylko będzie to możliwe.

Zachęcamy Cię do przeglądania naszego [forum online](#) i udziału w dyskusjach, gdyż stanowi ono przydatne źródło informacji. W forum uczestniczą bibliotekarki i bibliotekarze, a także inne osoby prowadzące różnorodne działania edukacyjne z całego świata. Jest tam też wątek stworzony z myślą o wszystkich, którzy potrzebują wsparcia w czasie pandemii COVID-19¹. Ponadto organizujemy comiesięczne spotkania online naszej społeczności, stanowiące przestrzeń do dyskusji i wymiany doświadczeń dla osób prowadzących kluby wiedzy.

Podręcznik jest uzupełnieniem istniejących już zasobów dostępnych na naszych stronach, ułatwiających rozpoczęcie działalności klubu wiedzy. Jeśli spotykasz się z taką metodą uczenia się po raz pierwszy, zapoznaj się z kursem online² oraz ze stroną Facilitate³, zawierającą przydatne materiały dla moderatorek i moderatorów klubów wiedzy.

Czym jest klub wiedzy?

Klub wiedzy to grupa osób spotykających się po to, by razem się czegoś uczyć. Kluby wiedzy mogą działać na różne sposoby, ale wszystkie mają wspólne cechy:

- są moderowane, choć moderator czy moderatorka nie musi mieć specjalistycznej wiedzy w dziedzinie, którą zajmuje się klub;
- korzystają z bezpłatnych kursów online lub innych ogólnodostępnych materiałów edukacyjnych;
- osoby uczestniczące w klubie regularnie się spotykają (zwykle raz w tygodniu przez okres 6–8 tygodni);
- spotkania odbywają się w wyznaczonym miejscu (zwykle jest to biblioteka lub ośrodek kultury), lecz ostatnio (w latach 2020–2021), z powodu pandemii są to spotkania online.

[Peer 2 Peer University](#) (P2PU) jest organizacją non-profit zajmującą się przygotowaniem i realizacją różnych inicjatyw edukacyjnych, alternatywnych wobec edukacji formalnej i wyrównujących szanse różnych grup społecznych. Najważniejszy projekt P2PU to Learning Circles, polegający na tworzeniu „klubów” dla osób, które regularnie się spotykają, by wspólnie się czegoś uczyć, korzystając z dostępnych, darmowych kursów online lub innych zasobów edukacyjnych.

Kluby wiedzy online – przykłady

W tej części podręcznika prezentujemy kilka wybranych klubów wiedzy, którym przyjrzelśmy się bliżej, by sprawdzić, jak funkcjonują online. Są to kluby prowadzone przez moderatorki i moderatorów z całego świata.

Sébastien

BosLabs (Boston, Massachusetts, USA)

Sébastien był moderatorem 3-tygodniowego klubu wiedzy online, wykorzystującego kurs o COVID-19 dostępny na platformie FutureLearn.

[Więcej informacji o klubie](#)

Temat: COVID-19: Jak przeciwdziałać nowemu koronawirusowi

Liczba osób uczestniczących: 9

Metody i techniki: materiały wideo, samodzielne wykonywanie zadań, dyskusja w grupie

Narzędzia: platforma Jitsi Meet do spotkań online, usługa Etherpad do współtworzenia notatek

Cecha szczególna: umiejętne wykorzystanie funkcji breakout rooms (podziału na wirtualne pokoje) do pracy w grupach

Nicole

Biblioteka Miejska w Kolonii (Niemcy)

Nicole przeprowadziła kurs pilotażowy dla zespołu swojej biblioteki dotyczący planowania pracy i zarządzania grupą online. [Więcej informacji o klubie](#)

Temat: równowaga pomiędzy pracą a życiem osobistym

Liczba osób uczestniczących: 6

Metody i techniki: materiały wideo, samodzielne wykonywanie zadań, dyskusja w grupie

Narzędzia: platforma Zoom do spotkań online

Barbara

Biblioteka Publiczna w Los Angeles (Kalifornia, USA)

Barbara przekształciła swój dawny klub wiedzy poświęcony nauce języków obcych w cotygodniowe konferencje telefoniczne, wspierając w ten sposób osoby uczące się za pomocą różnych urzędzeń. [Więcej informacji o klubie](#)

Temat: nauka języka hiszpańskiego (odmiana latynoamerykańska)

Liczba osób uczestniczących: 5

Metody i techniki: materiały audio

Narzędzia: telefon, smartfon (funkcja dial-in, aplikacja Zoom)

Matthew i Zamira

Biblioteka Publiczna w Saint Paul (Minnesota, USA)

Matthew i Zamira przekształcili swój stacjonarny klub wiedzy w klub prowadzony online, uwzględniając ograniczony dostęp do technologii oraz kompetencje cyfrowe uczestniczek i uczestników. [Więcej informacji o klubie](#)

Temat: umiejętności na rynku pracy

Liczba osób uczestniczących: 2–3

Metody i techniki: materiały wideo, dyskusja w grupie, aktywności w grupie

Narzędzia: platforma Jitsi Meet do spotkań online

Grif

Peer 2 Peer University (Cambridge, Massachusetts, USA)

Grif moderował klub wiedzy dla 19 osób z ośmiu krajów. W ciągu pięciu spotkań osoby te korzystały z kursu P2PU moderowania klubów wiedzy i dostosowywały różne aktywności klubu do formy online. [Więcej informacji o klubie](#)

Temat: Jak prowadzić kluby wiedzy?

Liczba osob uczestniczących: 19

Metody i techniki: dyskusja grupowa, zadania w mniejszych grupach

Narzędzia: platforma Jitsi Meet do spotkań online, program Etherpad do współtworzenia notatek ([przeczytaj notatki na Etherpadzie](#)).

Prowadzenie klubu wiedzy online

Jak określić cele?

Bez względu na to, czy kluby wiedzy działają stacjonarnie, czy online, ich działalność opiera się na tych samych trzech podstawowych wartościach P2PU⁴: równości, działaniu na rzecz społeczności oraz partnerskim, wzajemnym uczeniu się. Warto o nich pamiętać korzystając z tego podręcznika i odnosić się do nich w przypadku napotkania ewentualnych przeszkód utrudniających realizację celów klubu wiedzy.

Kluby wiedzy działają najlepiej, gdy zarówno osoby w nich uczestniczące, jak i moderatorki i moderatorzy wiedzą, co motywuje ich do udziału w klubie. Pytania, które stawialiśmy nowym moderatorkom i moderatorom przez ostatnie pięć lat są wciąż aktualne i dotyczą także spotkań online:

- Jakie są Twoje osobiste cele, które chcesz osiągnąć przez moderowanie klubów wiedzy?
- Jakie potrzeby Twojej społeczności chcesz zaspokoić?
- Do kogo chcesz skierować swoje działania?
- W jaki sposób dowiesz się, że Twoja propozycja odniosła sukces?

Popytaj ludzi wokół siebie

Gdy ustalisz już swoje osobiste cele związane z klubem wiedzy, który chcesz moderować, podziel się pomysłami z innymi osobami w Twoim otoczeniu i zbierz osoby, które chciałyby Ci pomóc. Skontaktuj się z grupami, które mogą być tym zainteresowane, z organizacjami, które mogłyby pomóc w promocji Twojego klubu lub z osobami, od których możesz uzyskać cenne wskazówki. Możesz też zawsze odezwać się do P2PU, a my z chęcią wyrazimy naszą opinię!

Popytaj wśród szerszej społeczności

Jeśli chcesz poznać zdanie szerszego grona odbiorców, np. osób z listy mailingowej Twojej biblioteki, potrzebna będzie Ci bardziej zaawansowana metoda zbierania opinii niż bezpośrednia rozmowa. Naszym ulubionym rozwiązaniem jest metoda Q⁵,

polegająca na głosowaniu na różne wywieszane na tablicy propozycje poprzez naklejanie przy nich kolorowych kropek. Korzystamy z niej od lat, gdy chcemy zbadać zainteresowanie proponowanymi tematami klubów wiedzy. Aby przeprowadzić takie badanie, możesz też użyć popularnych narzędzi do tworzenia formularzy (np. [Formularzy Google](#), [Typeform](#) czy [SurveyMonkey](#)), za pomocą których zbierzesz odpowiedzi na zadane pytania. W takim przypadku odpowiedzi będą widoczne tylko dla Ciebie i dla osób, którym udostępnisz formularz. Ale możesz też skorzystać z internetowych narzędzi służących do zbierania pomysłów oraz badania opinii w grupie (np. [Tricider](#), [Mentimeter](#) czy [AnswerGarden](#)), w których treści wpisywane przez osoby uczestniczące w takim badaniu mogą być widoczne dla wszystkich.

- Jeśli chcesz zadać wiele pytań i sprawdzić odpowiedzi poszczególnych osób, najlepszym rozwiązaniem są standardowe narzędzia. W P2PU używamy Formularzy Google, za pomocą których przygotowaliśmy szablon ankiety wykonanej Metodą Q⁶ – możesz go wykorzystać do własnych celów.
- Jeśli chcesz zadać tylko jedno pytanie (np. „Jaką tematyką klubu wiedzy jest Pan/Pani zainteresowany / zainteresowana?”) i ważne dla Ciebie jest, aby odpowiedzi były widoczne dla wszystkich osób uczestniczących w badaniu, to lepszym rozwiązaniem mogą okazać się narzędzia do współtworzenia treści. Tricider dobrze się sprawdzi, jeśli chcesz, aby osoby udzielały bardziej szczegółowych odpowiedzi, oddawały swoje głosy na konkretne propozycje lub komentowały wpisy innych osób. Z kolei AnswerGarden przyda się, jeśli chcesz zebrać krótkie wypowiedzi, które zostaną wyświetlone w formie chmury słów.

Zapoznaj się z częścią tego podręcznika dotyczącą promocji klubów wiedzy i z zasobami dostępnymi na stronie P2PU (cytujemy je w treści podręcznika, zostały też zebrane w przypisach). Znajdziesz tam więcej informacji o sposobach, które pomogą Ci dotrzeć do ludzi w sytuacji, gdy nie masz możliwości skontaktowania się z nimi telefonicznie lub mailowo.

Jak znaleźć właściwy kurs?

Osoby uczestniczące w klubach wiedzy spotykają się, aby rozwijać wspólne zainteresowania korzystając z ogólnodostępnych zasobów edukacyjnych. Twoim zadaniem jako moderatorki/moderatora jest znalezienie właściwych materiałów przed rozpoczęciem spotkań klubu. Większość moderatorów korzysta z darmowych kursów online, ponieważ są one powszechnie dostępne, zostały stworzone przez ekspertów w danej dziedzinie i mają zwykle uporządkowaną strukturę, dzięki czemu można je łatwo dostosować do potrzeb nauki w grupie.

Odwiedź bibliotekę kursów online P2PU⁷.

The screenshot displays the P2PU website interface with a grid of course cards. The top navigation bar includes the P2PU logo, a 'Log In' button, and a 'Menu' icon. The course cards are as follows:

- 21 Day Racial Equity & Social Justice:** 5 stars, 21 ratings, 11 learning circles. Description: 'This 21-Day Racial Equity and Social Justice Challenge asks participants to make daily time to build more effective social justice habits...'. Topics: anti-racism, social justice, discrimination. Provider: YWCA Greater Cleveland. Access: Always available.
- 2D Design with Inkscape:** 4 stars, 1 rating, 2 learning circles. Description: 'Learn basic 2D graphic design using the free tool Inkscape...'. Topics: graphic design. Provider: Inkscape. Platform: YouTube. Access: Check availability.
- 3D Design Basics:** 5 stars, 5 ratings, 7 learning circles. Description: 'Learn basic 3D modeling skills using the free tool Tinkercad...'. Topics: 3d design. Provider: Autodesk. Platform: Tinkercad. Access: Always available.
- ABC COMPUTER CLASS:** 4 stars, 1 rating, 9 learning circles. Description: 'ABC COMPUTER CLASS FOR JUNIORS'. Topics: HOW TO USE A COMPUTER / DEVICE, ONLINE BASICS AND MORE INTERNET SKILLS. Provider: LEARN MY WAY.
- 3D Printing:** 4 stars, 0 ratings, 4 learning circles. Description: 'Learn how to use Tinkercad to design and manipulate 3D images...'. Topics: computer science, 3D printing, programming. Provider: Spokane County Library District. Platform: tinkercad.com. Access: Always available.
- 8th grade ELA/READING:** 4 stars, 0 ratings, 0 learning circles. Description: '8th grade ELA/READING'. Topics: academia. Provider: CSUCHICO. Access: Always available.

Nasza społeczność tworzy świetną bazę kursów online dostępną na stronie <https://www.p2pu.org/en/courses>. Możesz korzystać z kursów uwzględnionych w bazie, albo znaleźć inne zasoby online.

Na co zwrócić uwagę?

Ograniczone możliwości skorzystania z bibliotecznego sprzętu i wsparcia

technicznego, a także gorsza jakość łącza internetowego mogą być przeszkodami dla osób uczestniczących w klubie. Dlatego wybierając kurs warto zwrócić uwagę na następujące czynniki:

- **Odtwarzanie w przypadku słabego łącza.** Jeśli osoby uczestniczące w klubie nie mają w swoich domach szybkiego, stabilnego łącza internetowego, lepszym rozwiązaniem będą kursy z mniejszą liczbą materiałów wideo oraz elementów interaktywnych.
- **Odtwarzanie na urządzeniach mobilnych.** Niektóre osoby mogą nie mieć dostępu do komputera, ale raczej korzystają ze smartfonów lub tabletów. Niektórzy dostawcy kursów online (np. edX, FutureLearn, Coursera i Udacity) oferują dostęp do materiałów za pomocą aplikacji mobilnej.
- **Kompetencje cyfrowe.** Czy osoby uczestniczące potrzebują wskazówek lub wsparcia technicznego, aby móc samodzielnie poruszać się po kursie?
- **Wymagane narzędzia.** Sprawdź, jakie narzędzia i materiały powinny znać osoby uczestniczące, by móc korzystać z danego kursu.
- **Nakład pracy.** Możliwe, że znaleziony przez Ciebie kurs został opracowany jeszcze przed rozpoczęciem pandemii. Przygotuj się do wykorzystania jedynie części tego kursu i zaplanuj cele możliwe do osiągnięcia dla każdej osoby biorącej udział w klubie. Pamiętaj, że pandemia ma wpływ na różne aspekty naszego życia, w tym na środowisko, w jakim się uczymy, co dla wielu osób może być dużym wyzwaniem.

Kursy, które się sprawdziły

Niektóre z kursów dostępnych w naszej bazie zostały już wielokrotnie, i z sukcesami, wykorzystane, i często są wybierane przez moderatorów i moderatorki klubów. Jeśli nie wiesz, od czego zacząć, warto przyjrzeć się popularnym kursom i zainspirować się nimi:

- [Podstawy wystąpień publicznych](#). Kurs omawia zasady wystąpień publicznych, zawiera też interaktywne ćwiczenia, dzięki którym można oceniać swoje wystąpienia.
- [Amerykański język migowy](#). Kurs przybliży podstawy amerykańskiego języka migowego (ASL). Pomaga zdobywać oraz rozwijać umiejętności

rozpoznawania i wykonywania znaków.

- [Wprowadzenie do HTML i CSS](#). Dzięki temu kursowi nauczysz się, jak tworzyć proste strony internetowe.
- [Nauka kreatywnego pisania](#). Dzięki temu kursowi poznasz różne gatunki literackie i nauczysz się tworzyć fabułę, postacie, świat przedstawiony, pisać dialogi, a także redagować i przygotowywać tekst do publikacji.
- [Nauka dobrostanu](#). Kurs przybliży badania dobrostanu psychicznego człowieka i pomaga wdrażać w życie wynikające z tych badań zalecenia.
- [COVID-19: jak walczyć z nowym koronawirusem?](#) Czym jest COVID-19 i jak jego rozprzestrzenianie się może wpłynąć na Twoje życie? Dowiedz się więcej o koronawirusie i sprawdź, jakie są jego następstwa na całym świecie.

Przygotowywanie programu

Dla części moderatorów i moderatorek pomocne jest dostosowanie zasobów kursu do struktury klubu wiedzy (czyli podział materiałów do wykorzystania na cotygodniowych spotkaniach). Niektórzy traktują kursy wyłącznie jako źródła, do których odwołują się w czasie zajęć, a inni udostępniają kurs osobom uczestniczącym, aby wspólnie go „przechodziły” i sprawdzały na bieżąco postępy w nauce. Poniżej kilka przykładów z naszej społeczności:

- Media społecznościowe: Czego nikt Ci nie powiedział o prywatności?⁸ – klub prowadzony przez Danę;
- COVID-19: Jak walczyć z nowym koronawirusem?⁹ – klub prowadzony przez Sébastiena;
- Umiejętności niezbędne na rynku pracy¹⁰ – klub prowadzony przez Zamirę.

Stwórz swój własny kurs

Jeśli nie możesz znaleźć kursu, który odpowiada Twoim zainteresowaniom czy pomysłom na planowany klub wiedzy, rozważ stworzenie własnego kursu! Możesz dostosować do swoich potrzeb materiały z dostępnych kursów, skorzystać z ogólnodostępnych zasobów, jak np. filmy z YouTube lub nawet stworzyć od początku do końca własny kurs! Tu znajdziesz cykl kursów kreatywnego pisania, stworzony przez Jordan z Bostonu: *Kursy pisarskie (Dla początkujących, Tworzenie*

świata, Tworzenie cyklu literackiego)¹¹.

Jak wybrać narzędzia?

Istnieje wiele darmowych narzędzi, które umożliwiają współpracę online: prowadzenie wideo- czy telekonferencji, współtworzenie materiałów itp. Nie ma potrzeby ponoszenia kosztów, by móc skutecznie przeprowadzić spotkanie klubu wiedzy online.

Planując klub wiedzy online, warto odpowiedzieć sobie na następujące pytania:

- Czy istnieją jakieś wymagania techniczne lub są konieczne narzędzia (oprogramowanie, sprzęt itp.), by przeprowadzić spotkanie poświęcone wybranemu tematowi klubu wiedzy?
- Do jakiego sprzętu (komputera, smartfonu, tableta, łącza internetowego) mają dostęp osoby uczestniczące w Twoim klubie?
- Jakie narzędzia są im znane?
- Czy wszystkie osoby czują się komfortowo podczas rozmów wideo?
- Czy są w Twoim otoczeniu osoby, które mogłyby podzielić się swoją wiedzą, doświadczeniem lub pomysłami na temat odpowiednich narzędzi dla Twojej społeczności?

Doświadczeni moderatorzy i moderatorki zalecają przeprowadzenie ankiety wśród osób zainteresowanych udziałem w spotkaniach, przed lub po zapisaniu się do klubu, aby sprawdzić, do jakich zasobów mają dostęp te osoby i z jakich chcą, bądź nie chcą, korzystać. Może się okazać, że zastosowanie kursu czy narzędzi, które planujesz wykorzystać, nie będzie możliwe. Więcej wskazówek na ten temat znajdziesz w części „Na co zwrócić uwagę?” tego podręcznika.

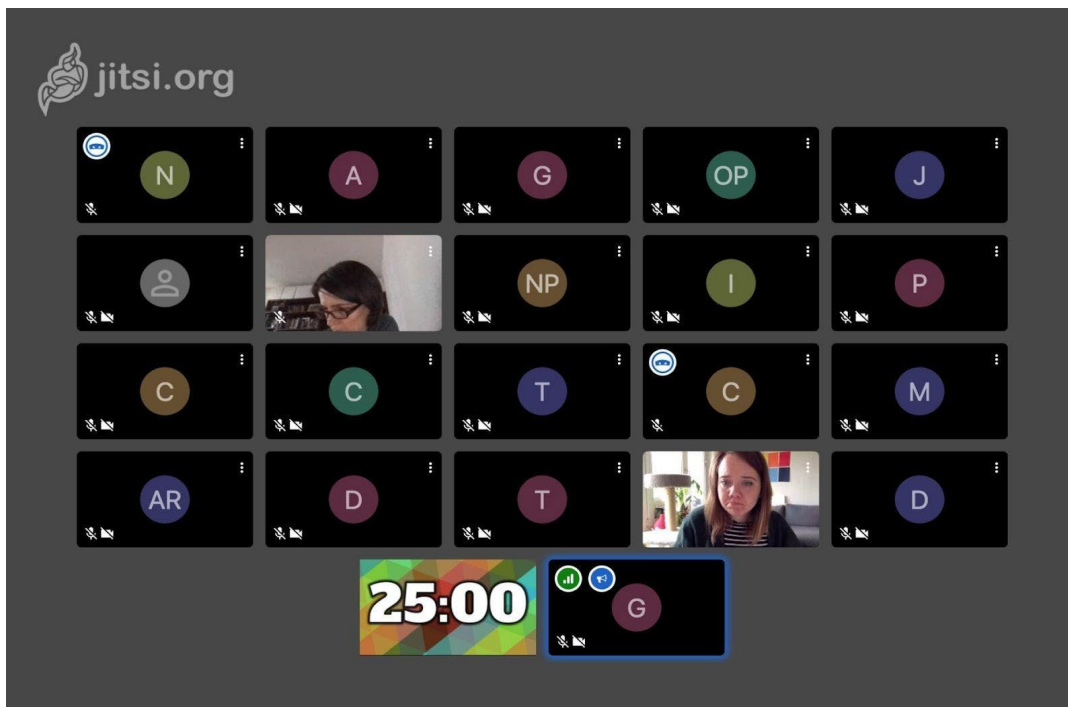
P2PU Poleca: Jitsi + Etherpad

Moderatorki i moderatorzy klubów wiedzy mają do dyspozycji w swoich instytucjach różne możliwości i zasoby, ale też podlegają różnym ograniczeniom i są zobowiązani do przestrzegania określonych zasad. Uwzględnienie specyficznej sytuacji każdego klubu nie byłoby możliwe, dlatego zdecydowaliśmy się nie tworzyć w tym podręczniku listy dostępnych narzędzi i rozwiązań. Zamiast tego rekomendujemy sprawdzone przez nas

zestawienie: platformę do wideokonferencji Jitsi Meet + narzędzie Etherpad do współtworzenia notatek.

Jitsi Meet: <https://meet.jit.si/>

Platforma do wideokonferencji z możliwością udostępnienia ekranu, posiada funkcję połączenia telefonicznego i czat tekstowy.

Widok spotkania online na Jitsi Meet w czasie zadania indywidualnego polegającego na czytaniu. Większość osób uczestniczących ma wyłączone kamerki, jedna osoba udostępnia swój ekran z licznikiem czasu.

Jitsi jest darmowym narzędziem Open Source (o otwartym kodzie) do prowadzenia wideokonferencji, zapewniającym bezpieczne połączenia audio i wideo. Nie wymaga tworzenia konta ani pobierania i instalowania oprogramowania. Wystarczy stworzyć i skopiować link, za pomocą którego osoby uczestniczące dołączą do spotkania. Jitsi działa w większości przeglądarek internetowych oraz na smartfonach z systemami operacyjnymi iOS i Android po pobraniu darmowej aplikacji.

Maksymalna liczba uczestników: zalecane jest nieprzekraczanie liczby 35 osób połączonych w tym samym czasie. Według naszych doświadczeń jakość połączenia

zaczyna spadać, gdy w spotkaniu uczestniczy więcej niż 12 osób.

Połączenie telefoniczne. Można wygenerować numery, na które „wdzwaniają się” telefonicznie osoby nieposiadające komputera, kamery czy smartfona.

Prywatność / szyfrowanie. Jitsi przywiązuje dużą wagę do prywatności i szyfruje dane przesyłane przez uczestników spotkań (lokalizację, tożsamość). Więcej informacji na ten temat znajdziesz na stronie o [bezpieczeństwie i prywatności Jitsi](#).

Linki i hasła. Jitsi pozwala na ustawienie spersonalizowanego linku i hasła do spotkania, dzięki czemu możesz mieć pewność, że trafi on do właściwych osób.

(Uwaga: ustawienia hasła resetują się za każdym razem, gdy pokój jest pusty, tak więc należy być pierwszą osobą w pokoju, aby móc ustawić hasło).

Odpowiedzialność osób uczestniczących. W Jitsi nie istnieje hierarchia uczestników – każda osoba może wyciszyć, a także usunąć ze spotkania dowolną osobę, można więc przydzielać osobom uczestniczącym w spotkaniu część zadań moderatorki czy moderatora.

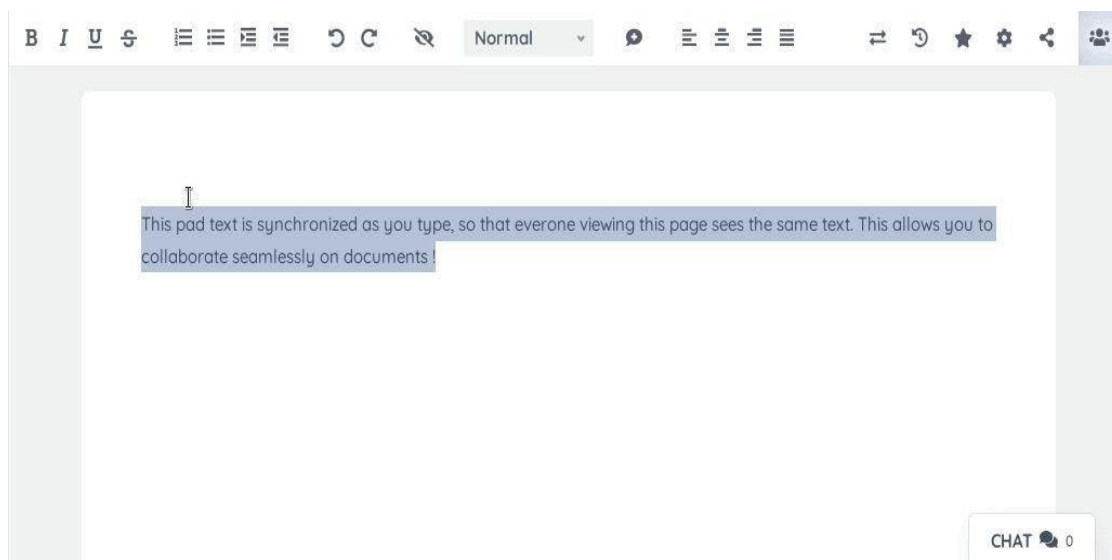
Materiały dotyczące Jitsi:

- [Jak używać Jitsi](#) (film, 2 minuty 39 sekund);
- [Korzystanie z Jitsi Meet | Pokaz wideokonferencji](#) (film, 16 minut 24 sekundy);
- [Jitsi – najczęściej zadawane pytania](#).

Etherpad: <https://etherpad.org/>

Narzędzie online do współtworzenia dokumentów tekstowych

Etherpad jest edytorem tekstowym o otwartym kodzie i dużych możliwościach personalizacji. Umożliwia jednoczesną pracę wielu osób nad wspólnym dokumentem. Każda osoba może wybrać „swój” kolor tekstu, dzięki czemu można łatwo rozpoznać, kto tworzył poszczególne części dokumentu (można tę funkcję również wyłączyć). Etherpada używamy, gdy chcemy udostępnić plan spotkania, przekazać instrukcję wykonywania zadań i zebrać opinie czy refleksje (np. odpowiedzi na pytania o oczekiwania na początku zajęć albo wypowiedzi z rundy końcowej).

Posiadamy własną instalację Etherpada w domenie P2PU, z której możesz skorzystać. Wystarczy odwiedzić stronę <https://etherpad.p2pu.org/>, pobrać lub utworzyć własny link do spotkania wpisując dowolną jego nazwę. Jeśli potrafisz, lub znasz kogoś kto potrafi, posługiwać się serwisem GitHub, możesz utworzyć własną [instalację Etherpada](#) i dostosować program do swoich potrzeb za pomocą [wtyczek](#) stworzonych przez społeczność Etherpada. A jeśli chcesz dodać jakąś wtyczkę do Etherpada na domenie P2PU, napisz do nas!

Materiały dotyczące Etherpada:

- [Video Etherpad](#). Wersja testowa Etherpada umożliwiająca udostępnianie obrazu z kamer osób współpracujących nad dokumentem. W czasie naszych testów nie działała ona najlepiej w przypadku więcej niż 10 osób, ale może się sprawdzić w mniejszych klubach wiedzy.
- [Etherpad Wiki i najczęściej zadawane pytania](#).

Unhangout: <https://unhangout.media.mit.edu/>

Unhangout jest platformą Open Source do organizowania dużych wydarzeń online o charakterze nieformalnym, wykorzystywaną już przez niektórych moderatorów

klubów wiedzy. Stanowi ciekawą alternatywę wobec innych rozwiązań do spotkań online i posiada przydatne funkcje do pracy grupowej. Możliwości platformy pokazuje film [Witamy w Unhangout](#) (1 minuta 59 sekund).

Prywatność i bezpieczeństwo

Przeczytaj, co możesz zrobić, by uchronić się przed niechcianymi gośćmi na spotkaniu.

- **Utwórz unikalny link do spotkania** i nie udostępniaj go w publicznych miejscach w sieci (np. na stronie zapisów do klubu). Link prześlij mailem wyłącznie zarejestrowanym osobom .
- **Utwórz hasło.** Jeśli masz jakiegokolwiek obawy dotyczące bezpieczeństwa spotkania, utwórz hasło do pokoju. W razie potrzeby możesz je potem zmienić.
- **Sprawdź, kto się zarejestrował.** W panelu moderatora P2PU możesz sprawdzić dane osób, które się zarejestrowały. Jeśli ktoś napisał cokolwiek, co wzbudziło Twoje obawy, skontaktuj się z tą osobą albo usuń ją z listy osób zarejestrowanych w klubie.
- **Naucz się, jak usunąć niechcianą osobę ze spotkania.** Większość narzędzi do wideokonferencji posiada funkcję usuwania osób uczestniczących w spotkaniu. Jednak nie zawsze oznacza to, że taka osoba nie może dołączyć ponownie. Wprowadź lub zmień hasło do pokoju przed usunięciem problematycznych osób, aby zapobiec ich ponownemu dołączeniu.

Przygotowania i promocja

Gdy już wybierzesz kurs, następnym krokiem do wykonania będzie utworzenie klubu wiedzy za pomocą narzędzia do rejestracji klubów dostępnego na platformie P2PU: learningcircles.p2pu.org/studygroup/create/. Zaprojektowaliśmy je z myślą o spotkaniach stacjonarnych, dlatego warto zastanowić się, co wpisać w polach dostępnych w Kroku 2 („Lokalizacja”), jeśli klub ma działać online. Nasze propozycje i wskazówki znajdziesz na forum społeczności P2PU¹².

Sign up for Intro to HTML/CSS: Making Webpages

Learn how to use HTML and CSS to make webpages. HTML is the markup language that you surround content with, to tell browsers about headings, lists, tables, etc. CSS is the stylesheet language that you

Learning Circles: Intro to HTML/CSS

Through an online Khan Academy course, learn how to use HTML and CSS to make webpages. HTML is the markup language that you surround content with, to tell browsers about headings, lists, tables, etc. CSS is the stylesheet language that you use to style the page with, to tell browsers to change the color, font, layout, and more.

This series is FREE. Please register.

For more information or to register, call 781-234-5678 or visit charlotte.p2pu.org/charlotte

Join us as we learn how to use HTML and CSS to make webpages.

Facilitated by Ulonda Slaughter

Course materials provided by **Khan Academy**

This learning circle meets every **Thursday from 6PM to 7:30PM EDT** starting **18 April** for 7 weeks.

At **Main Library, Job Help Center, Computer Lab A, Charlotte**

Name*

Email address*

What do you hope to achieve by joining this learning circle?*

A successful learning circle requires the support of all of its members. How will you help your peers achieve their goals?*

If you'd like to receive weekly text messages reminding you of upcoming learning circle meetings, put your phone number here:

Ex: +1 281-234-5678. Your number won't be shared with other participants.

I give consent that P2PU can share my signup info with the learning circle facilitator and send me info regarding the learning circle.*

I would like to receive information about other learning opportunities in the future.

Submit

Przykładowa strona zapisów do klubu wiedzy.

Gdy klub wiedzy zostanie utworzony, system wygeneruje stronę zapisów wraz z linkiem, który można zamieszczać w różnych miejscach, by promować klub (zobacz zdjęcie wyżej). Otrzymasz również wiadomość e-mail z informacjami i wskazówkami na temat tego, jak skutecznie docierać do potencjalnych uczestniczek i uczestników spotkań klubu¹³. Wiele z nich, w tym przykładowe wiadomości e-mail oraz wpisy w mediach społecznościowych¹⁴ przydaje się w sytuacjach, gdy w związku z obostrzeniami pandemicznymi konieczne jest zachowanie odpowiedniego dystansu.

Promocja online

Ze względu na ograniczone możliwości kontaktów osobistych w czasie pandemii, moderatorki i moderatorzy klubów wiedzy wykorzystywali swoją kreatywność oraz istniejące sieci online, by docierać do ludzi z informacjami o klubach. Z sukcesem rekrutowano chętnych za pomocą list mailingowych, newsletterów, serwisów sąsiedzkich oraz mediów społecznościowych. W procesie promocji wirtualnych klubów wiedzy zaobserwowaliśmy trzy tendencje:

- **Kontakt z osobami, które już kiedyś uczestniczyły w klubach wiedzy.**
Jordan zrekrutowała 10 osób do nowego klubu wiedzy kontaktując się z osobami, które już uczestniczyły w jej klubach. Poprosiła też przyjaciół

i znajomych z pracy, aby popytali wśród swoich znajomych, czy ktoś miałby ochotę wziąć udział w takich spotkaniach.

- **Promocja w ramach innych projektów.** Moderatorzy i moderatorki często promują swoje kluby wiedzy w ramach działań prowadzonych w innych projektach realizowanych online (np. dyskusyjnych klubach książki, programach rozwoju zawodowego, warsztatach i szkoleniach), ponieważ łatwiej jest tam znaleźć osoby zainteresowane podobnym działaniem. Dodawanie krótkiej zapowiedzi o rozpoczęciu działalności klubu, która trafia do uczestników innych projektów może być świetnym sposobem na zwiększenie zainteresowania klubami wiedzy (np. „Chcesz się nauczyć gotowania zdrowych posiłków razem z innymi, którzy również utknęli w domu?”, „Dołącz do swoich sąsiadów, którzy wspólnie ćwiczą – w sieci – wystąpienia publiczne!”).
- **Zasięg globalny.** Jedną z zalet nauki online jest to, że likwiduje ona wszelkie bariery geograficzne! Niektóre kluby wiedzy zrzeszają ludzi z całego świata, którzy chcą się wspólnie uczyć. W takim przypadku warto jednak uważnie przeprowadzać proces rejestracji. Zamieszczanie linków w ogólnostępnych serwisach może spowodować, że do klubu zapiszą się boty lub osoby, które nie mają zamiaru w nim uczestniczyć.

Promocja offline

Promocja offline może być skutecznym sposobem dotarcia do osób, które nie korzystają z narzędzi online, warto jednak dobrze przemyśleć takie działania i starać się prowadzić je odpowiedzialnie. Możesz zamieścić ulotki z informacjami o klubie na tablicach ogłoszeń, w przestrzeni publicznej (np. w parku) czy obok ważnych instytucji lub firm, przestrzegając obowiązujących zasad. Dana z Milledgeville w stanie Georgia promowała swój klub wiedzy wieszając ogłoszenia w oknach biblioteki, w której pracuje, gdyż obok jej budynku przechodziło wiele osób nawet w czasie lockdownu. Więcej materiałów na ten temat znajduje się na forum P2PU:

- jak promować klub wiedzy¹⁵;
- ulotki o klubach wiedzy¹⁶;
- filmy promocyjne o działaniach klubów wiedzy¹⁷.

Zadania moderatorki / moderatora

Twoim zadaniem, jako moderatorki / moderatora klubu wiedzy, jest ułatwianie innym uczenia się. Jesteś jak tata, babcia, starsza siostra, cheerleaderka, lekarz, psycholożka, terapeuta, budowniczy czy pasjonat technologii. To spora odpowiedzialność i ogromna praca! Gdy odgrywasz te wszystkie role online, mierzysz się z dodatkowym wyzwaniem, bo może się zdarzyć, że nie będziesz widzieć czyjeś twarzy czy słyszeć głosu, nie dostrzeżesz czyjeś mowy ciała i nie rozwiążesz jakiegoś technicznego problemu. Pamiętaj też, że ludzie są różni. Niektóre osoby są nieśmiałe, inne przebojowe, jedni mówią mało, inni zbyt dużo. Może się zdarzyć ktoś, kto zachowa się w sposób nieuprzejmy. Twoim zadaniem jest zapanować nad grupą: zmotywować tych, którzy niechętnie zabierają głos i pohamować takich, którzy udzielają się zbyt intensywnie. Jesteś gospodarzem/gospodynią tej imprezy i zależy Ci na tym, by wszyscy dobrze się bawili. Dużym wyzwaniem jest stworzenie w grupie takiej atmosfery, by każda osoba czuła się dobrze i mogła zrealizować swój cel. Trzeba też pamiętać o tym, że każdy ma swoje doświadczenie, swoją perspektywę i historię, co oznacza, że od każdej osoby można się czegoś nauczyć. Z takim nastawieniem Twoja praca stanie się o wiele prostsza...

Jan Docka, Biblioteka Publiczna w Roselle, Illinois

Refleksje Jan na temat moderowania świetnie pokazują zakres zadań i ról, jakie bierze na siebie moderator / moderatorka klubu wiedzy. W tej części podręcznika przyjrzymy się czterem najważniejszym zadaniom osoby moderującej klub online.

Dla wielu osób przeniesienie klubów wiedzy do internetu oznacza nowe zadania, które wydają się zbyt dużym wyzwaniem. Omówimy je pokrótce, tak aby pomóc Ci lepiej się do nich przygotować, a także zastanowić się, którymi z nich możesz podzielić się z innym moderatorem / moderatorką lub chętną osobą uczestniczącą.

Tworzenie grupy

W czasie pandemii, gdy możliwości spotkań w bibliotece są ograniczone, trzeba przeznaczyć trochę czasu i wysiłku na przygotowanie klubu wiedzy online. Oznacza to również wybór narzędzi i decyzję, czy klub wiedzy poprowadzisz w formie spotkań w czasie rzeczywistym (na platformie do wideokonferencji lub telekonferencji,

korzystając z programu do współtworzenia notatek itp.) czy raczej będzie to tzw. komunikacja asynchroniczna (np. wysyłanie wiadomości do grupy mailowej, grupy na WhatsApp, Slacku itp.). Zapoznaj się z częścią *Jak wybrać narzędzia* tego podręcznika i staraj się tak dobrać platformy i programy, by były one jak najprostsze i najwygodniejsze dla osób uczestniczących. Warto wziąć pod uwagę następujące kwestie:

- W klubach wiedzy online warto przed pierwszym spotkaniem skontaktować się z zarejestrowanymi osobami i przekazać im informacje o tym, z jakich narzędzi będziecie korzystać, jak się połączyć i co zrobić w przypadku pytań lub problemów. Przykładowe wiadomości znajdziesz na tej stronie¹⁸.
- W wielu klubach wiedzy stosowane są „breakout rooms”, czyli wirtualne pokoje do pracy w grupach. Zalecamy przygotowanie ich z wyprzedzeniem, by zaoszczędzić czas w trakcie spotkania.
- Możesz również wysyłać uczestniczkom i uczestnikom klubu mailowe podsumowanie każdego spotkania po jego zakończeniu. Gdy utworzysz klub wiedzy na platformie P2PU, będziesz mieć możliwość wysyłania wiadomości do wszystkich osób uczestniczących w klubie.

Moderowanie dyskusji

Spotkania klubów wiedzy zazwyczaj składają się z czterech części: „rozgrzewki”, pracy z kursem online, zadań grupowych oraz podsumowania z refleksją. Z naszych doświadczeń wynika, że zaproponowana struktura spotkania – połączenie aktywności realizowanych indywidualnie i w grupach, pomiędzy czasem poświęconym na rozgrzewkę i podsumowanie – nadal dobrze się sprawdza w przypadku spotkań online. P2PU zgromadziło bogate zasoby wiedzy na temat moderowania spotkań, które wciąż są rozwijane. Polecamy zapoznanie się z opisem zadań moderatora¹⁹ i całym działem poświęconym moderacji spotkań²⁰ na forum P2PU – znajdziesz tam materiały wideo, dyskusje, wzory i wiele innych przydatnych materiałów.

Zapewnienie wsparcia technicznego

Kluby wiedzy online zwykle wymagają otwarcia trzech kart przeglądarki w jednym

czasie – jednej dla kursu online, drugiej dla wideokonferencji i trzeciej dla współdzielonych notatek. Mogą w związku z tym wystąpić różne trudności, spowodowane słabą jakością połączenia, ale też brakiem doświadczenia osób uczestniczących, które niekoniecznie będą się sprawnie poruszać w środowisku online. W tej sytuacji możesz poradzić sobie na kilka sposobów:

- Zaproś osoby uczestniczące na 15–20 minut przed rozpoczęciem spotkania, by sprawdzić, czy wszystko działa i rozwiązać ewentualne problemy techniczne.
- Poproś o wsparcie kolegę lub koleżankę przez pierwsze 30 minut spotkania. Możesz utworzyć osobny pokój poświęcony na rozwiązywanie problemów technicznych – osoby, które tego potrzebują, otrzymają tam pomoc indywidualnie, bez konieczności opóźniania czy przerywania całego spotkania.
- Rozpocznij klub spotkaniem zapoznawczym; wyraźnie zaznacz, że jest ono opcjonalne, ale może być dobrą okazją do zaznajomienia się z narzędziami, których będziecie używać w trakcie zajęć, a także ze sposobem prowadzenia spotkań w klubie.
- Udostępnij swój ekran. Pokazywanie zadań, które mają wykonać osoby uczestniczące, może być prostsze niż przekazywanie poleceń głosowo. Upewnij się, że wiesz, jak pokazać swój ekran i poćwicz udostępnianie całości ekranu oraz tylko jednego okna.

Zarządzanie czatem

Funkcja czatu na spotkaniach online zapewnia przestrzeń do dyskusji i stanowi podstawowe narzędzie do udostępniania linków. Może się też zdarzyć, że niektóre osoby nie będą miały działającego mikrofonu i jedynym kanałem aktywnej komunikacji w czasie spotkania będzie dla nich czat. Przydzielenie jednej z osób uczestniczących zadania zarządzania czatem może być świetnym sposobem na zaangażowanie innych w działania klubu, a jednocześnie pozwoli Cię odciążyć w Twoich zadaniach moderatorki / moderatora.

Aktywności edukacyjne

Wypróbowaliśmy wiele aktywności, które naszym zdaniem dobrze się sprawdzają w czasie spotkań online, biorąc pod uwagę ograniczenia i możliwości, jakie daje forma online. Ułożyliśmy je według schematu odpowiadającego podziałowi zajęć klubu wiedzy: rozgrzewka, praca z kursem, ćwiczenia grupowe, podsumowanie z refleksją. Pamiętaj, że wiele z nich można wykonać w całej grupie, można też podzielić grupę na mniejsze zespoły, które będą pracować w pokojach do pracy grupowej („breakout rooms”).

U nas dobrze zadziałało skupienie się na zadaniach, które mogliśmy wykonać i przedyskutować razem w grupie [zamiast przeznaczania czasu na zadania indywidualne]. Z mojego doświadczenia wynika, że trudno się rozwiązuje problemy w sytuacjach, gdy uczestnicy pracują nad zadaniem samodzielnie i mogą napotkać po drodze problemy.

Zamira, St. Paul

Aktywności w czasie rozgrzewki (na początku zajęć)

Krótkie pytanie otwarte

Krótkie pytanie otwarte jest świetnym sposobem na rozpoczęcie spotkania klubu wiedzy. Staramy się zadawać takie pytania, na które można odpowiedzieć jednym zdaniem i podzielić się osobistym (ale nie zanadto) doświadczeniem z grupą. Naszym ulubionym pytaniem jest: „Czego ostatnio się nauczyłeś / nauczyłaś?” – dobrze się sprawdza przede wszystkim dlatego, że pozwala każdej osobie wykazać się wiedzą lub umiejętnością w swojej dziedzinie. Sprawdź też przykładowe ćwiczenia na rozpoczęcie spotkania²¹ na naszym forum.

Pokazanie czegoś w kamerce

Poproś osoby uczestniczące o pokazanie w kamerce czegoś, co mają pod ręką – jest to fajne ćwiczenie typu „icebreaker” (przełamujące lody) do zastosowania z osobami, które zdążyły się już trochę poznać. Może to być proste, niezobowiązujące pytanie (np. „znajdź coś niebieskiego!”), jak i bardziej osobiste (np. „znajdź coś, co wiele dla Ciebie znaczy”).

Wycieczka po pokoju

Daj osobom uczestniczącym po 30 sekund na pokazanie widoku, jaki mają z okna, lub

ona logowania, a wyniki ankiety wyświetlane są w czasie rzeczywistym.

Chmura słów pokazująca odpowiedzi na pytanie: „Jak chciałbyś / chciałabyś, by czuły się osoby uczestniczące w Twoim klubie wiedzy?”

Aktywności grupowe

Pokoje do pracy grupowej

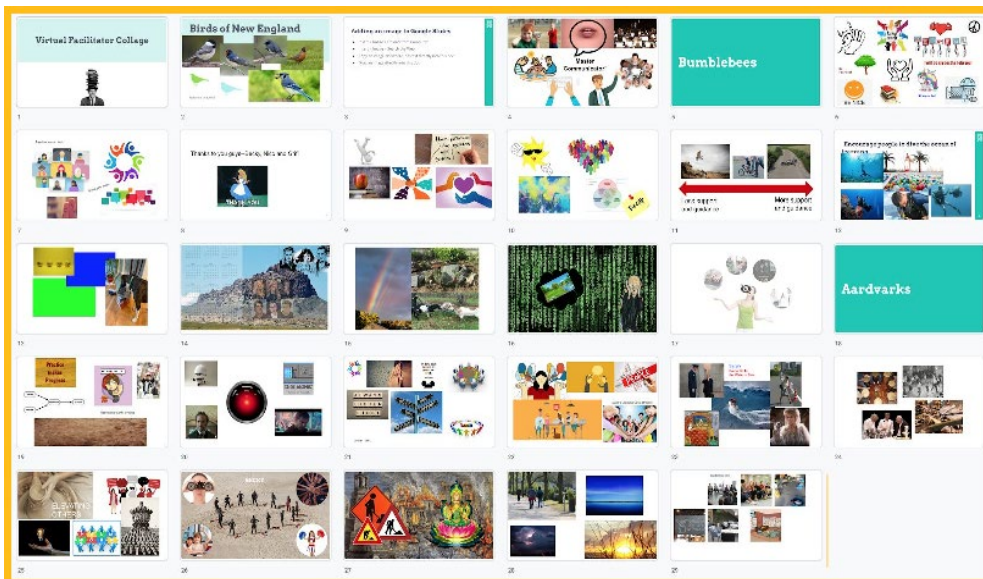
Przestrzeń do pracy w mniejszych grupach jest szczególnie ważna w przypadku klubów wiedzy, w których uczestniczy więcej niż osiem osób (choć może się sprawdzić także w mniejszych klubach). Utworzenie pokoi do pracy grupowej przed rozpoczęciem spotkania oznacza mniejszy stres niż robienie tego już w trakcie zajęć. Do pracy w grupach lubimy używać Jitsi, ponieważ na tej platformie bardzo łatwo jest utworzyć pokoje i przekierować do nich osoby uczestniczące (wklejając im linki do poszczególnych pokoi). Sprawdź, w jaki sposób pokoje do pracy grupowej wykorzystał w swoim klubie wiedzy Sébastien z Bostonu²².

Piłka plażowa

Piłka plażowa jest skutecznym sposobem na zaangażowanie każdej osoby w dyskusję bez aktywnego udziału moderatora. Zadaj grupie pytanie i poproś o odpowiedź pierwszą osobę. Gdy skończy ona swoją wypowiedź, wskazuje kolejną osobę, i tak dalej... Więcej informacji o tej aktywności znajdziesz na stronie MIT OpenCourseware²³.

Kolaż cyfrowy

Poproś osoby uczestniczące o wykonanie kolażu, który będzie ilustracją jakiegoś problemu czy wyzwania, za pomocą narzędzia do współtworzenia prezentacji, np. [Prezentacji Google](#). Przeznacz 10 minut na stworzenie kolażu i kolejne 10 minut na omówienie jego treści. Jeśli grupa jest większa, możesz poprosić osoby uczestniczące o napisanie paru słów na temat ich kolażu w notatkach pod prezentacją. W ten sposób można obejrzeć pracę każdej osoby bez potrzeby zabierania głosu.

Kolaże wykonane w Prezentacjach Google w odpowiedzi na pytanie: „Jak wygląda moderowanie spotkania online?”

Akwarium

Akwarium jest formą aktywności, która umożliwia poznanie różnych opinii bez wywierania presji na tych osobach, które nie są gotowe, by wypowiedzieć się przed grupą. Aby przeprowadzić tę aktywność, trzeba wyznaczyć niewielką grupę, np. cztery osoby, które odpowiedzą na zadane pytanie. Jeśli ktoś nowy chce dołączyć do dyskusji, podnosi rękę i tym samym usuwa z grupy dyskutującej inną osobę, która już się wypowiedziała. Przeczytaj, jak używać metody akwarium, moderując grupę?²⁴

Czas na przerwę

Czasem przyjemnie jest spędzić trochę czasu online robiąc sobie przerwę od kursu. Dotychczas wypróbowaliśmy w tym celu przeróżne aktywności trwające 5–30 minut, np. medytację online, oglądanie teledysków, taniec przed ekranem, dzielenie się przepisami, rozciąganie się i granie w gry, takie jak [Pictionary](#) i [Codenames](#).

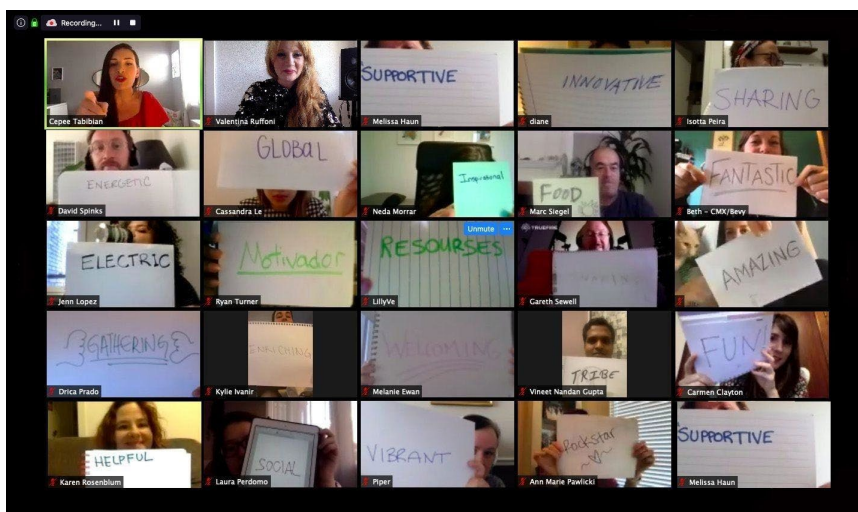
Ćwiczenia na refleksję

Plus/Delta

Jest to krótkie ćwiczenie zachęcające uczestników i uczestniczki spotkania do zastanowienia się i podania jednej rzeczy, która się udała tego dnia, oraz jednej, którą warto zmienić na następnym spotkaniu. Dowiedz się więcej o ćwiczeniu „Plus/Delta” na zakończenie zajęć²⁵.

Odpowiedz jednym słowem

Szybkim sposobem na zakończenie spotkania i jednocześnie uzyskanie informacji zwrotnej jest poproszenie uczestników / uczestniczki o powiedzenie lub napisanie (na kartce, czacie itp.) jednego słowa, które opisuje, jak się czują albo jakie mają plany na resztę tygodnia (np. „Jak opisałbyś / opisałabyś nasz wspólnie spędzony czas?”).

Przykłady pisemnych odpowiedzi

Pytanie otwarte

W grupach liczących nie więcej niż 10 osób możesz również na zakończenie zajęć zadać jedno pytanie otwarte. Naszym zdaniem dobrą praktyką jest zadawanie takich pytań, które pozwolą Ci uzyskać przydatne informacje i opinie od osób uczestniczących, np. „Czy coś Was zaskoczyło na tym spotkaniu, i co to było?” lub „Co moglibyśmy zmienić na kolejnym spotkaniu, by nasz klub online był dla Was bardziej przyjazny?”.

Ewaluacja i wnioski

Co można zrobić, gdy działalność Twojego klubu wiedzy dobiegnie końca? Niżej przedstawiamy kilka propozycji:

- **Zorganizuj kolejny klub wiedzy.** Każde doświadczenie w roli moderatora / moderatorki będzie dla Ciebie przydatne. Rozważ ponowną organizację klubu wiedzy i poeksperymentuj z nowymi sposobami prowadzenia spotkania. Możesz też spróbować swoich sił w realizacji zupełnie nowego tematu.
- **Usprawnij kurs.** Każdy kurs dodany do biblioteki P2PU ma swój automatycznie wygenerowany wątek na naszym forum, gdzie moderatorzy klubów mogą podzielić się swoją opinią i pomysłami (zobacz przykład²⁶). Dyskusje te pokazują się na stronach kursów i służą jako wskazówki dla przyszłych moderatorów na temat tego, jak lepiej wykorzystać dany kurs w swojej grupie.
- **Napisz o swoim doświadczeniu.** Wiele osób dopiero zaczyna swoją przygodę z klubami wiedzy i bardzo często trafiają do nas pytania o doświadczenia klubów, moderatorek i moderatorów. Twoje historie są niezwykle cenne i zachęcamy do dzielenia się nimi na naszym forum społeczności²⁷.
- **Dołącz do społeczności lub grupy roboczej.** P2PU organizuje comiesięczne spotkania społeczności online i okazjonalnie tworzy grupy robocze dla moderatorów i moderatorek w celu omawiania nowych pomysłów i oferowania wsparcia dla społeczności. Chcesz wziąć w nich udział? Zostaw wiadomość na nico@p2pu.org!

Więcej informacji o ewaluacji naszej pracy znajdziesz na blogu P2PU²⁸

Spostrzeżenia klubów wiedzy

Po zakończeniu działalności każdego klubu wiedzy, osoby uczestniczące, a także moderatorki i moderatorzy otrzymują automatyczną wiadomość e-mailową z prośbą o podzielenie się refleksjami dotyczącymi pierwotnie wyznaczonego celu, opinią na temat sposobu działania klubu (co się sprawdziło i co warto poprawić), a także prośbą o informację o kolejnych planach. Odpowiedzi służą do wygenerowania podsumowania „spostrzeżeń klubu wiedzy” (zobacz przykład²⁹), do których w panelu moderatora będą

mieć dostęp: moderator / moderatorka, organizator zespołu, osoby uczestniczące i wszyscy zainteresowani.

Jeśli uważasz, że warto pozyskać od osób uczestniczących jakieś dodatkowe informacje, warto stworzyć własną ankietę. Sébastien z Bostonu zbierał krótkie, choć wyczerpujące odpowiedzi za pomocą prostej ankiety typu plus/delta, którą można zobaczyć tutaj³⁰). Wysyłał ją co tydzień do osób uczestniczących w klubie wiedzy, by uzyskać informacje zwrotne na temat spotkania oraz propozycje tematów dla nowych klubów wiedzy.

Certyfikaty i akredytacja

P2PU nie udziela akredytacji ani nie oferuje certyfikatów honorowanych w systemach formalnej edukacji. W przypadku niektórych kursów możliwe jest otrzymanie potwierdzenia ich ukończenia, jednak za taki dokument często trzeba zapłacić.

Część moderatorek i moderatorów wydaje osobom uczestniczącym certyfikaty, traktując je jako potwierdzenie osiągnięcia celów założonych w klubie wiedzy oraz sposób na wzmocnienie więzi z biblioteką organizującą klub. Jeśli chcesz przygotować taki certyfikat, możesz skorzystać ze wzoru dostępnego na naszej stronie³¹.

Wsparcie w przypadku ograniczonego dostępu

Problem z dostępem w czasie pandemii może dotyczyć różnych dziedzin życia. Korzystanie z cichego pomieszczenia, w którym można się skupić, często bywa utrudnione. Problemem może być dostęp do komputera, smartfona, a także taniego, szybkiego, stabilnego internetu z możliwością przesyłania danych. Niedostateczne kompetencje – zarówno cyfrowe, jak i związane z wiedzą ogólną – również mogą okazać się poważną barierą.

Kluby wiedzy zostały zaprojektowane po to, by zapewnić dostęp do wiedzy możliwie największej liczbie ludzi. Zależało nam na tym, by z zasobów edukacyjnych online skorzystały osoby, które nie mają takich możliwości w swoich domach. Dlatego pojawił się pomysł na udostępnianie ich w instytucjach publicznych, takich jak biblioteki. Niestety, przeniesienie działalności tych instytucji do środowiska online spowodowało, że te zasoby nie są dostępne dla osób, które – z różnych wymienionych wyżej względów – nie są obecne w internecie.

Zrób, co tylko możesz, aby zdiagnozować sytuację oraz potrzeby w Twojej społeczności i postaraj się stworzyć takie warunki, by jak najwięcej osób miało szansę na skorzystanie z oferty klubu wiedzy. Doświadczeni moderatorzy i moderatorki z sukcesem docierają do wielu osób, kontaktując się z nimi drogą mailową, telefonicznie czy za pomocą ankiet dołączonych do zwykłych papierowych ulotek.

Rozwiązania w przypadku ograniczonej prędkości łącza

Nie istnieje uniwersalne rozwiązanie wszystkich tego typu problemów, można jednak skorzystać z doświadczeń naszej społeczności, która wypracowała w ostatnim czasie kilka alternatywnych sposobów funkcjonowania klubów wiedzy online. W każdym z nich staramy się, by pierwotna formuła klubu wiedzy została zachowana, tzn. by był moderator / moderatorka, klub miał temat przewodni i korzystał z dostępnych materiałów oraz by osoby uczestniczące uczyły się wspólnie.

Konferencje telefoniczne + urządzenia własne osób uczestniczących

Barbara z Biblioteki Publicznej w Los Angeles utworzyła dla swojego klubu wiedzy konferencję telefoniczną na platformie Jitsi Meet ([przeczytaj o klubie prowadzonym przez Barbare](#)). Osoby uczestniczące dołączały do konferencji na własnych laptopach lub wdzwaniały się telefonicznie, a Barbara czytała głośno i odtwarzała materiały

z kursu. Każda z osób miała jakieś swoje urządzenie (laptop lub smartfon), więc wszyscy mogli korzystać z kursu w tym samym czasie podczas grupowego połączenia.

Konferencje telefoniczne + wydrukowane materiały

Kathleen i Abel z Biblioteki Publicznej w Los Angeles pracują z osobami dorosłymi, które nie mają w domu do komputera z internetem, mają jednak smartfony lub dostęp do innych komputerów, mogą więc w tygodniu ściągnąć sobie materiały. Biorąc pod uwagę sytuację tych osób, Kathleen i Abel pobierają i rozsyłają im materiały kursu mailem, by można było je wydrukować lub zapoznać się z nimi wcześniej. Spotkania klubu wiedzy odbywają się w formie konferencji telefonicznych bez żadnych dodatkowych wymagań.

Zajęcia na grupach mailingowych lub Slacku

Prowadzenie takiego klubu wiedzy to duże wyzwanie, lecz jest to możliwe. To rozwiązanie sprawdzi się też w przypadku grup, które nie mogą się spotykać regularnie w tym samym terminie. Wiadomości wysyłane są do grupy osób uczestniczących, które mogą również komunikować się ze sobą i w ten sposób uczyć się razem. W przypadku takiego klubu wiedzy warto mieć szczegółowy plan wysyłki, a także podtrzymywać aktywność grupy za pomocą przygotowywanych wcześniej wiadomości.

SMS-y i czat indywidualny oraz grupowy

W przypadkach, gdy dostęp do danych online jest ograniczony, jedną z możliwości jest komunikacja przez WhatsApp lub tradycyjne wiadomości SMS. Yusuf z Kenii moderuje w ten sposób spotkania klubu wiedzy dla młodzieży. Jego zdaniem można z sukcesem to przeprowadzić, choć czasem występują problemy, np. trzeba długo czekać na wszystkie odpowiedzi, a wyjaśnienie kwestii technicznych za pomocą SMS-ów bywa utrudnione. Obecnie Yusuf eksperymentuje z ładowaniem materiałów edukacyjnych na smartfony, które następnie wypożycza osobom uczestniczącym, co jest także niełatwe pod względem organizacyjnym.

Propozycje spoza formuły klubu wiedzy

Czasem nie ma możliwości zaproszenia do klubu wiedzy wszystkich osób, które chciałyby się rozwijać, nie oznacza to, że takie osoby musisz wykluczyć. Poniżej znajdziesz alternatywne pomysły na działalność edukacyjną w Twojej społeczności.

Inna formuła

Zmiany spowodowane przeniesieniem działań edukacyjnych do środowiska online

mogą być dla niektórych osób przytłaczające. Nowa przestrzeń, nowe narzędzia, nowe sposoby uczenia się... Jeśli w Twoim otoczeniu nie uda się wprowadzić w życie koncepcji klubu wiedzy, warto spróbować zaoferować ludziom coś innego, co nie będzie dla nich całkiem nowe, np. „dyskusyjny klub książki online”. W ten sposób nawiążesz do znanej już usługi („dyskusyjnego klubu książki”) i nadasz jej nowy wymiar („online”), co może pomóc osobom, które nie czują się komfortowo w środowisku online, zmierzyć się z nowym wyzwaniem.

Nauka w rodzinie

Jeśli nie ma możliwości organizacji regularnych spotkań, np. w społecznościach, które żyją w odosobnieniu, zastanów się, jak możesz zachęcić takie osoby do uczenia się razem. *Family Creative Learning*³² to seria warsztatów, których celem jest „zaangażowanie dzieci i ich rodziców do wspólnej nauki”. W jaki sposób z doświadczenia wzajemnego uczenia się mogłyby skorzystać osoby mieszkające razem?

Materiały wysyłane pocztą

Klub wiedzy prowadzony całkowicie offline stanowiłby rozszerzenie opisanego wyżej rozwiązania Kathleen i Abla. Zamiast rozsyłać materiały mailem, moderatorzy mogliby je drukować i wysyłać pocztą, a następnie omawiać w trakcie połączenia konferencyjnego. Praca z kursem online w tym przypadku się nie sprawdzi, więc lepszym pomysłem mogłoby być wykorzystanie materiałów wizualnych przeznaczonych do druku, np. fragmentów książki, czasopisma, scenariuszy zajęć itp.

Lucky z Biblioteki Publicznej w Los Angeles zastanawia się, jak dotrzeć do seniorów, seniorek i innych osób, które nie chcą bądź nie mogą uczestniczyć w zajęciach online. Rozważa wykorzystanie drukowanych poradników, czasopism z przepisami kulinarnymi oraz innych aktywności – po to, by mieć pewność, że żadne osoby ze społeczności nie zostaną pominięte.

Więcej materiałów:

- Wskazówki dotyczące tego, jak pomagać innym uczyć się korzystać z technologii: <https://www.carnegielibrary.org/tips-for-helping-someone-learn-to-use-technology/>
- O kompetencjach cyfrowych (na stronie Mozilli): <https://foundation.mozilla.org/en/initiatives/web-literacy/>

Pytania otwarte i materiały dodatkowe

Pytania otwarte

Nie znamy odpowiedzi na te pytania, chociaż bardzo chcielibyśmy je poznać! Czy masz jakieś pomysły lub doświadczenia (albo więcej pytań), którymi chcesz się podzielić?

- Jak możesz dostarczyć materiały osobom uczestniczącym poza biblioteką, jeśli nie masz ich danych kontaktowych?

Materiały dodatkowe

Tu znajdziesz przydatne materiały udostępnione lub stworzone przez naszą społeczność:

Materiały nt. prowadzenia spotkań dyskusyjnych klubów książki online³³

Podziękowania dla Jordan za udostępnienie tego pliku, w którym opisała, jak utworzyć i prowadzić dyskusyjny klub książki online.

Przydatne zasoby dla moderatorów i moderatorek o organizacji i prowadzeniu spotkań online³⁴

Obszerna lista materiałów pomocniczych przydatnych podczas prowadzenia spotkań online, przygotowana przez naszą społeczność.

Materiały dot. integracji cyfrowej³⁵ i Komunikat władz lokalnych w USA dotyczący integracji cyfrowej w czasie pandemii COVID-19³⁶

Wybrane materiały ze strony Narodowego Porozumienia ds. Integracji Cyfrowej USA (skupiającego się głównie na sytuacji Stanów Zjednoczonych).

Podziękowania dla Steph za udostępnienie tych materiałów!

Przypisy

- ¹ Meeting Online. Ideas, support, and tools for running online learning circles. (Previously COVID-19 Support), <https://community.p2pu.org/c/learning-circles/online-learning-circles/76>
- ² Learning about learning circles. An open online course that introduces the P2PU learning circles model in theory and in practice, <https://p2pu.github.io/learning-about-learning-circles/>
- ³ Facilitate, <https://www.p2pu.org/en/facilitate/>
- ⁴ About P2PU, <https://www.p2pu.org/en/about/>
- ⁵ Q Method for documenting community interests, <https://community.p2pu.org/t/q-method-for-documenting-community-interests/2699>
- ⁶ Q Method Example Survey, https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe5TByw6oXOFz3EluzEiZ_aA6BdWKQg0oBGSjWPW1XgkSMVbA/viewform
- ⁷ Courses, <https://www.p2pu.org/en/courses/>
- ⁸ Learning circle – social media: what no one has told you about privacy, https://docs.google.com/document/d/1_AnvIV-J8u8l3Z7TyqD8csI45sQFCoJyH7C89Df23tg/edit
- ⁹ Learning Circle: COVID-19, Tackling the Novel Coronavirus, https://docs.google.com/document/d/1JBfz869HQJ0gtapgYwrYjFfs1cDX7d4POqRBLXD4oSQ/e_dit
- ¹⁰ Facilitator Guide: Job Skills (SPPL, 2020), <https://docs.google.com/document/d/1LtHeCpP39j9SLO9ttRcUwyBh-nziU2AsT6y-jUn1STU/edit>
- ¹¹ Learn to write fiction, <https://learntowritefiction.net/home/writing-courses/>
- ¹² Tips for creating an online learning circle, <https://community.p2pu.org/t/tips-for-creating-an-online-learning-circle/4462>
- ¹³ Promotion and outreach, <https://community.p2pu.org/c/learning-circles/promotion-and-outreach/46>
- ¹⁴ Template messages to promote learning circles, <https://community.p2pu.org/t/template-messages-to-promote-learning-circles/2764>
- ¹⁵ How to promote a learning circle, <https://community.p2pu.org/t/how-to-promote-a-learning-circle/2727>
- ¹⁶ Learning circle flyers, <https://community.p2pu.org/t/learning-circle-flyers/2744>
- ¹⁷ Examples of learning circle promotional videos, <https://community.p2pu.org/t/examples-of-learning-circle-promotional-videos/4258>
- ¹⁸ Promotional Email Messaging Examples, <https://community.p2pu.org/t/promotional-email-messaging-examples/4503>
- ¹⁹ Learning circles in practice, <https://p2pu.github.io/learning-about-learning-circles/modules/facilitation/read-&-watch/>
- ²⁰ Facilitation, <https://community.p2pu.org/c/learning-circles/facilitation/50>
- ²¹ Weekly check-in activity, <https://community.p2pu.org/t/weekly-check-in-activity/2778>
- ²² Online Learning Circles, <https://info.p2pu.org/2020/04/01/online-learning-circles/>
- ²³ Beach Ball, <https://ocw.mit.edu/courses/chemistry/5-95j-teaching-college-level-science-and-engineering-fall-2015/instructor-insights/active-learning-strategy-beach-ball/>
- ²⁴ Using the fishbowl facilitation format, <https://community.p2pu.org/t/using-the-fishbowl-facilitation-format/2782>
- ²⁵ Weekly plus/delta wrap up activity, <https://community.p2pu.org/t/weekly-plus-delta-wrap-up-activity/2779>
- ²⁶ 3D Printing (Spokane County Library District), <https://community.p2pu.org/t/3d-printing-spokane-county-library-district/4020>
- ²⁷ Testimony, <https://community.p2pu.org/c/learning-circles/testimony/56>
- ²⁸ How we evaluate our work, <https://medium.com/@griffpeterson/how-we-evaluate-our-work-8e335eb24eed>
- ²⁹ LEARNING CIRCLE INSIGHTS. Fundamentals of Public Speaking, <https://learningcircles.p2pu.org/en/studygroup/923/report/>

- ³⁰ COVID-19 learning circle feedback (04/14),
https://docs.google.com/forms/d/1ZKeESfAyr2TNLzGm2S6SjyVqtEN_wyaRBWU1xZu5Mbw/edit
- ³¹ Certificate template, <https://community.p2pu.org/t/certificate-template/2784>
- ³² What is Family Creative Learning? <http://familycreativelearning.org/>
- ³³ Resources for Conducting an Online Book Group Discussion,
https://docs.google.com/document/d/1hmyO2uvBeXdo_EOi0CTQCyWxWK1HYWAWC_IoThIR_WBg/edit
- ³⁴ Online Meeting Resources Toolkit for Facilitators,
https://docs.google.com/document/d/1NyrEU7n6lUI5rgGifx_dK8CrdoB2bwyyI9XG-H7iw8/edit#heading=h.jb9co2l7jt1p
- ³⁵ National Digital Inclusion Alliance, Digital Inclusion Resources [2020],
<https://www.digitalinclusion.org/resources/>
- ³⁶ National Digital Inclusion Alliance, Local Government COVID-19 Digital Inclusion Response, [2020], <https://www.digitalinclusion.org/local-government-covid-19-digital-inclusion-response/>

FRSI FUNDACJA
ROZWOJU,
SPOŁECZENSTWA
INFORMACYJNEGO

P2PU

